

אם שואלים את האמריקאים מי הוא ג'רי לואיס, הם עונים, שזה קומיקאי שהצליח מאוד בשנות ה-50, בסרטים שעשה יחד עם שותפו דין מרטין, המ שיד להצליח בשנות ה-60. בסרטים שעשה לבדו ונכשל לחלוטין בשנות ה-70, כאשר התחיל לקחת את עצמו ברצינות.

הוא עדיין מקובל מאוד בבימות לאס וגאס. פעם בשנה הוא מושך תשומת-לב מהוף-אליהו, כשהוא מגיש מארתון טלוויזיוני שמסרתו להתירים את הציבור לטובת ילדים נכים.

אם שואלים מבקר קולנוע באירופה מי הוא ג'רי לואיס, הוא משיב בהרצאה ארוכה ומפורטת על מי שנושב ביבשה הישנה אחד היוצרים המקוריים והמעניינים ביותר של הקולנוע בימינו.

הטכניקה המיוחדת של מיבנה ה"גאג" (הבדיחה הקולנועית), נסיונו העשיר על הבמה שעליה הוא מופיע מאז שהיה ילד, האפשרויות המוצעות על-ידי המצלמה והעריכה בקולנוע, ההפתחות ההדרגתיות של דמות ההולכת ומתעשרת מסרט לסרט, המרכיב הסכיזופרני שחוזר בקביעות בכל סרטיו — כל אלה נאמרים בשבח, כיאה לאחד הקולנוענים הגדולים ביותר, ואכן, באירופה נמנה לואיס על קולנוענים אלה.

עתה, תינתן ההזדמנות לקהל הישראלי לעמוד מקרוב על כמה מתכונותיו של איש זה, מכמה זוויות. מצד אחד, הופעתו בטלורום, העולה בקנה אחד עם הפעילות

לואיס ודיאנה לונד
הבדיחה הקולנועית

שיענום

בזוגות

אהבה בזוגות (אסתר, תל-אביב, ארצות-הברית) — ההבדל היחידי בין הקומדיה הרומנטית הזאת לבין הקומדיות הרומנטיות הישנות והמרובעות של הוליווד, הוא רק במודל של המכונות ובאופנת ריהוט הפנים. אפשר, כמובן, להוסיף גט מידה מסוימת של העזה מינית. כל השאר, נראה כמו ההעתק המיידע-כמה של אותו סיפור ישן-נושן, שאיש לא טרח לשכלל אותו. יש כאן זוג מבוגר יותר, אבל במצב טוב, שהתעייף קצת משיגרת חייהנישואין. ויש כאן זוג צעיר וחביב מאוד, שהוא קצת מחוספס כדי להיכנס לשיגרה כלשהי בתרגיל עלילתי פשוטי למדי נוצרת ההחלפה: הגבר הצעיר מת-חיל לחזר אחרי האשה הבשלה, והצעירה מלשינה ומשי-תכנעת לנקוט את נקמתה במיטה, עם הגבר הבשל. הגברים מחליפים בתים. הנשים מחליפות סיגנון-חיים. כמה חודשים של תענוג, ואחר-כך, טוב, חריקות. הכל, כמובן, בטעם טוב, בהבנה הדדית מלאה, כדי שלא תיווצר הרגשה לא-ניעימה אצל הצופה המחפש מרגוע. בסופו של דבר ישו בו הזוגות למיבנה המקורי שלהם, אחרי שסי-פרי בגידותיהם ואהבותיהם שימשו הזדמנות להראות כמה מכוניות מרצדס חדשות, כמה דירות מפוארות, גם אם לא בשיא הטעם, וכמה שמלות-ערב מן הסוג המלא נוצצים.

אין צורך לומר, ששבסרט מן הסוג הזה איש אינו דואג לפרנסתו, מפני שהיא מובנת מאליה וזורמת בשפע. שני המבוגרים הם רופאים, אבל הרפואה אינה מכבידה יתר על המידה על תודעתם. הגבר הצעיר הוא סוכן נכסי

שלו באמריקה. מצד שני, סרט חדש שלו, הראשון שיצא לאור מאז 1970.

פני ליצן. הסרט האחרון שעשה עבור האולפנים הגדולים, לפני 11 שנים (איפה הדרך לחזית), היה כישלון קופתי. בעקבו תיו ניסה לעשות סרט רציני בשוודיה (היום בו בכה הליצן), שלא יצא לאור עד היום. הסיבוכים המישפטיים שבו הוא נתון היו יכולים לספק חומר לתריסר סר-טים אחרים. במשך שבע שנים תמיתות הוא התרחק מאולפני הסרטים, אם כי המשיך לעבוד קשה על במות הבידור של אמריקה, כמי שהורגל, מגיל חמש, לעמוד על במה ולנהל דיאלוג עם הקהל. יתכן שגם כאבי הגב החזקים שמהם סבל באר-תה תקופה (הוא הודה בראיון, כי במשך עשר שנים היה מכור לסם להרגעת כא-בים) הוציאו ממנו את החשק לעשות סר-טים, שבהם העמיד את עצמו בדרך כלל במיבחנים פיסיים מתישים. לדבריו העדיף לחכות לשינוי באווירה, ולכך שגל הפור-נוגראפיה יחלוף, ושטעמו של הקהל ית-חדש, לפני שהוא עצמו יתחיל שוב לע-שות סרטים.

אם לשפוט לפי העבודה לא בשבילנו, נראה שלואיס נשאר נאמן לעצמו ולסיג-נו, ואף הגיע לבשלות מסוימת. מערי-ציו ירגישו עצמם עד מהרה בעולם מוכר ואהוב. זאת משום שהסרט החדש הוא מהרבה בחינות גם מחוה לסרטיו הקוד-מים. הסיפור על ליצן קירקס שנתר מחו-סר-עבודה כאשר הקירקס פושט את הרגל, מאפשר לו להתנסות, בדרכו המיוחדת, במישלוחייד שונים ומשונים: עובר בי

קלרמן וקולנס: מיתוס במיטות

דלא-ניידי ובתור שכזה הוא זוכה מזמן לזמן בלקוחה כל-שהי הבודקת בחברתו לא רק בתים להשכרה, אלא גם את מיטותיהם. ובאשר לצעירה: היא משדרת את נתוני מזג-האוויר בטלוויזיה, ובמהלך הסרט היא עולה בדרגה ועושה כתבות על מושבות נודיסטים.

הו אחד מאותם סרטים, שרואים אותם כאשר רוצים משהו צבעוני, עם שחקנים נאים לעין, ולא חשוב מי הם (במיקרה זה: שירלי מקלין, גיימס קוברן, סטיפן קו-לינס וסוזאן סאראנדון). ולא חשוב אם למחרת אין זוכ-רים מאומה.

ג'רי לואיס כמבחן יפאני ב"עבודה לא בשבילנו"
מרכיב סכיזופרני

יחד עם זאת, לואיס של 1979 (הסרט הופק לפני שנתיים) שונה במהותו מלרי-איס של 1970, השנה שבה יצא לאור סיר-טו האחרון. הוא מנצל יותר את הסר-בבים אותו ומפקיד בידיהם סצינות מצ-חיקות לא פחות משלו; בין אם זה גיסו המרובע, שאינו רוצה לקבל הביתה ליצן בדימוס, או שוה בעל תחנת-דלק, שדעתו כמעט נטרפת למראה עבודתו של הפועל החדש.

יש בסרט הזה, גם מרכיב אוטוביוגרפי בולט. אפשר בהחלט להשוות את גורלו של בו, הליצן שמצא עצמו בלי במה, באמצע העונה, דווקא כשהתחיל להצליח, לבין לואיס, שחזל לעשות סרטים דווקא כאשר הביקורת הרצינית הסכימה לראות בו יוצר של ממש. בסופו של הסרט, כאשר בו הדוור חוזר להיות בו הליצן, הוא מזכיר את לואיס, שחזר לעשות סר-טים אחרי שישב בצד שבע שנים.

תחנת-דלק, תקליטן בדיסקוטק ומחלק מיכ-ים בדואר. כל אחת מן ההתעסקויות הללו מאפשרת לו לאזכר את סרטיו הקודמים, החל מנעו המעליה, ונער ה-שליחויות, דרך הפרופסור המזור, ועד לפניני המשפחה שבו פושט הליצן את בגדי העבודה שלו, ומוריד את איפורו כדי להפוך לאחד האדם.

למרות שנדמה הפעם כי הוא יותר זהיר בהשתוללויות ובקפיצות, הרי הסרט מלא וגדוש הצחקות ובדיחות. והמסר הוא, כצפוי, שהדרך היחידה שבה יכול אדם להגיע אל האושר, היא לשמור בתוכו משהו מתמיתות הילדות ולמצוא לעצמו תעסוקה שאינה רק פרנסה אלא גם הנאה. ואולי משום כך התירגום העברי של שם הסרט (באנגלית הוא נקרא: "בקושי עובר") אינו מדויק: לואיס אי-נו מטיף לבטלה, אלא לעבודה שנותנת גם סיפוק, לא רק משכורת.

